

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2456/2022
05.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Миленко Тодоресков, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Алекса Шантић“ из Степановићева, чији је заступник Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3744/21 од 16.03.2022. године, у седници одржаној 05.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3744/21 од 16.03.2022. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1193/21 од 18.10.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 18.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1193/21 од 18.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се тужена обавезе да јој за период од 01.02.2018. године до 31.01.2021. године на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора исплати износе са припадајућом законском затезном каматом, све ближе одређено у том ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 52.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, тужиља је ослобођена обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3744/21 од 16.03.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је тужена обавезана да тужиљи за период од 01.02.2018. године до 31.01.2021. године на име трошкова за исхрану у току рада исплати укупан износ од 110.933,25 динара, а на име трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора укупан износ од 69.759,33 динара, све са припадајућом законском затезном каматом на појединачно одређене месечне износе ближе одређене у том ставу изреке, као и трошкове парничног поступка у износу од

69.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, одбијена је жалба у преосталом одбијајућем делу преко досуђеног износа до износа од 222.415,76 динара за законском затезном каматом по основу накнаде за исхрану у току рада и у том делу првостепена пресуда потврђена. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужили на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је код тужене у спорном периоду била запослена на радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате 6,30. Тужена је плату обрачунавала множењем наведеног коефицијента и прописане основице и тако обрачуната зарада тужиле за пуно радно време и остварени стандардни радни учинак у претежном делу спорног периода била је мања од минималне зараде, због чега је тужена вршила доплату тужили до прописане висине минималне зараде. Вештачењем је обрачуната висина ових накнада у четири варијанте и то према параметрима из: Посебног колективног уговора за школе („Службени гласник РС“ број 53/99), Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ број 50/08...анекс II 8/09), Посебних колективних уговора у Републици Србији и Посебног колективног уговора из 1999. године и Уредбе о коефицијентима из 2001. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиле за исплату наведених накнада, закључујући да је тужили исплаћена плата према коефицијенту утврђеном у складу са одредбама члана 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама, а у којем су садржане и наведене накнаде, због чега нема места примени одредаба Закона о раду, јер се исти примењује као општи пропис само у ситуацији када посебним прописима нису регулисана права, обавезе и одговорности запослених који се финансирају из буџета, што овде није случај.

Другостепени суд је одлучујући о жалби тужиле преиначио првостепену пресуду тако што је усвојио тужбени захтев тужиле сматрајући да јој припада право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у висини месечне накнаде, јер када се узме начин обрачуна плате тужили, која је нижа од минималне зараде, те да је иста допуњавана до висине минималне зараде, јасно произлази да у минималној заради не могу бити садржани трошкови на име исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, све у складу са члан 111. став 6. Закона о раду, који се има применити у конкретном случају, јер Закон о платама у државним органима и јавним службама није *lex specialis* у односу на Закон о раду у делу минималне зараде.

Врховни касациони суд је оценио да се основано ревизијом тужене указује да је другостепена пресуда донета уз погрешну примену материјалног права.

Чланом 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/2017...129/2021), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. Наведеног закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Чланом 4. истог закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему (став 1), а да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (став 2).

Чланом 20. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), прописани су елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, нижа од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2).

Одредбом члана 118. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу (став 2). Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужила је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон (Закон о платама у државним органима и јавним службама) прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/2015) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није предвиђао ни претходно важећи Посебни колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Дакле, на основу горе наведених прописа, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту, као једном од елемената плате, па не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиле, садржан било у општем, било у посебном акту. То значи да тужили не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту његове плате, па то што је тужили у спорном периоду исплаћивана минимална зарада без утицаја је на одлучивање, како је то правилно закључио првостепени суд.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је применом процесних овлашћења из члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио као неосновану жалбу тужиле и потврдио првостепену пресуду, као и у делу који се односи на одлуку о трошковима првостепеног поступка.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају јој трошкови ревизијског поступка, због чега је одлучено као у ставу другом изреке. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву. Туженој припада на име састава ревизије износ од 18.000,00 динара, према АТ важећој у време предузимања ове парничне радње.

Како састав одговора на ревизију није трошак који је неопходан за вођење парничног поступка, то је одбијен захтев тужиле за накнаду трошкова ревизијског поступка, о чему је одлучено у ставу трећем изреке пресуде, у складу са чланом 165. ЗПП.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић